

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 – 2020
Probă scrisă
Limba și literatura română

Varianta 4

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

40 de puncte

Citește următorul text:

O-s c-o fost odată ca niciodată, dacă nu m-aș da a povești, ca un purice a plesni, povești în ia seară pe la noi n-ar mai fi; că nu-s de când poveștile, nici de când minciunile, că-s c-o zi două mai încoace de când se potcovea mâța cu coajă de nucă și mergea la sfânta rugă...

O-s c-o fost odată un împărat. Și-mpăratul cela avea trei feciori. Pe cel mic îl chema Petrea Făt-Frumos, șteblă* de busuioc, născut la miezul nopții. Îns-acei mai mic era năzdrăvan și viteaz, însă nu știa nimeni pe fața pământului că el este viteaz. Împăratul, bătrân, a chemat feciorii.

— *Dragi feciori! Veniți oleacă la masă cu mine să stăm oleacă de vorbă. [...] Uitați-vă ce: eu sunt bătrân. Am stăpânit pân-amu țările și am condus, și am făcut bine pe fața pământului, n-am făcut rău. Tot așa – zice – să faceți și voi, că eu mâine-poimâine am să mor, și tot așa să faceți și voi cum am făcut și eu, să-mi urmați mie, să nu faceți rău pe pământ, ci să faceți bine! Bine-ți face, bine-ți ajunge; rău îți face, rău aveți s-ajungeți. Dară, dragii tatii! Uite ce: de astăzi înainte, eu v-afurisesc: afurișiți să fiți [...], dacă nu veți vâna muntele Sănăului după înmormântarea mea și după moartea mea. Să mergeți să vânați muntele Sănăului și după ce-ți vâna muntele Sănăului, pe urmă veți veni și veți conduce împărăția voastră. Atunci veți vedea care va fi drept de-a stăpâni și de-a lua coroana, de-a fi împărat în locul meu.*

Iară-mpăratul la trei zile a murit. [...] După ce l-o-mormântat, ce-au spus feciorul cel mai mare?

— *Dragi frați! Trebuie să împlinim afurisănia tătuchii [...].*

— *Da! Voia-ți este, dragă frate, plecăm.*

Ș-o luat straie de primeneală și bani de cheltuială și fiecare și-o luat câte un câine cu dânsul. Ș-au plecat trei zile și trei nopți. La trei zile și la trei nopți, o ajuns pe vârful muntelui Sănăului. Când o ajuns pe vârful muntelui Sănăului o strâns lemne toți trei ș-o făcut foc; la miezul nopții s-o aprins lemnele singure. O fript ei câte-o bucată de slănină și-o mâncat, și-o băut, și s-au pus jos la culcat.

Ș-au adormit cel mic și cu cel mijlociu. Și feciorul cel de-mpărat mai mare a păzit. A auzit în pădure:

— *Bu-bu-bu-uuu! Da' frigu-mi-i!*

Atunci feciorul cel de-mpărat o urcat ochii sus.

— *Dacă ți-i frig – zice – vină la foc și te-ncâlzește.*

— *Aș veni și m-aș încălzi, da' mă tem de leii paraleii tăi. Na trei peri de-ai mei, pune-i pe câinii tăi și na inelul meu, pune-l în deștul tău.*

Atunci o zvârlit trei peri baba jos, și-a luat el aceia trei peri și i-o pus pe câini, ș-a luat inelul și l-a pus în deget. S-o coborât baba cu vârful de copac și i-o sucit capul și l-o îngropat în vatra focului, ș-o dat drumul cu copacu-n sus. S-au sculat aceia doi frați dimineța: fratele nu era nicăieri, al lor. Au plâns ei, supărați că nu este fratele cel mai mare. Au strâns lemne până la miezul nopții, la miezul nopții s-o aprins lemnele singure. [...] Ș-au dormit. [...]

lată s-o sculat dimineța Petrea Făt-Frumos, șteblă de busuioc, născut la miezul nopții, n-au văzut nici pe cela frate... „Alelei, Doamne, că grele puteri mai sunt p-aici! Doi frățiori a mei i-am avut și pe ceia nu-i am, i-am pierdut de pe fața pământului.”

S-a mâniat el și-a strâns lemne, cât au strâns ei trei, a strâns el unul singur. Și-a pușcat o mamă de foc sub copac, c-ajungea para în înaltul cerului. Baba o frigea toată-n copac și-o ardea. A strigat: [...]

— *Alelei, Petre Făt-Frumos, șteblă de busuioc, născut la miezul nopții, nu m-omorî, că am auzit de numele tău, da' n-am crezut pân' nu te-am văzut!*

— *Stăi, că nu te omor, că mai ai de lucru cu mine! Leii paraleii mei, țineți-o aicea!*

O ținut-o acolo. El s-o suit un an de zile pe copac în sus. O văzut într-o depărtare o zare de foc strașnică mare. O venit un an de zile pe copac înapoi în jos.

***, Cu Petrea Făt-Frumos, șteblă de busuioc, născut la miezul nopții, basm popular cules de Ovidiu Bârlea

*șteblă – (popular) ramură

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *viteaz*, *feciori*. **4 puncte**
2. Menționează rolul cratimei din secvența *c-ajungea*. **4 puncte**
3. Explică modul de formare a cuvintelor subliniate din secvențele: *Petrea Făt-Frumos*, *șteblă de busuioc*, *născut la miezul nopții*; *Doi frățiori a mei i-am avut*. **4 puncte**

4. Transcrie două cuvinte care conțin diftong din secvența: *Atunci veți vedea care va fi drept de a stăpâni și de a lua coroana, de a fi împărat în locul meu.* **4 puncte**
5. Formulează, în câte un enunț, două idei principale/secundare din textul dat. **4 puncte**
6. Precizează, într-un enunț, sfatul pe care tatăl îl dă, înainte să moară, celor trei feciori. **4 puncte**

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte, în care să motivezi apartenența la specia literară *basma populară* a textului dat. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi patru trăsături ale basmului popular;
- să prezinți detaliat două trăsături ale basmului popular, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul minim de cuvinte.

SUBIECTUL al II-lea

36 de puncte

Citește următorul text:

Secția în aer liber a muzeului de la Golești este o sinteză a civilizației românești tradiționale. Aici poți descoperi modul de viață și ocupațiile țăranilor români din timpuri străvechi, te poți conecta cu tradiția și credințele autentice ale strămoșilor noștri. Pe o suprafață de 10 hectare au fost remontate, începând cu anul 1966, peste 30 de gospodării din principalele zone viticole și pomicole ale României. Fiecare gospodărie în parte poate să fie considerată expresia civilizației țărănești, a universului tradițional care a dat identitate diferitelor zone etnografice ale spațiului românesc. O gospodărie a fost și este un complex cultural, economic și social format din averea imobilă (casa, terenurile, anexele – grajduri, magazii, pivnițe, fântâni, poverne, pătule, fânare, cotețe pentru păsări/porci) și averea mobilă (animale, obiecte de uz casnic și gospodăresc, țesături), care prind viață și sens prin folosirea de către membrii unei familii. Casele tradiționale românești erau, în general, construite din lemn de esență tare (stejar, gorun, salcâm), iar, uneori, aveau temelii din piatră. Pereții caselor sunt construiți din bârne de stejar sau salcâm și tencuiți cu pământ amestecat cu paie și păr de animale, pe ambele părți sau doar la interior, în funcție de tradițiile regionale. Construcțiile țărănești sunt de dimensiuni mici și medii (maximum 50 de metri pătrați), cu două sau trei odăi, dintre care una este bucătăria. Casele erau încălzite de cuptorul din bucătărie, căruia îi corespundea o sobă oarbă în camera bună, exemplu vechi de eficiență energetică. Ferestrele sunt de dimensiuni mici pentru a reține căldura. Toate casele au un spațiu de tranzit, de comunicare cu lumea exterioară, numit „sală”. Pentru a face casa mai frumoasă și mai „mândră”, țăranul român împodobea și prelungea sala fie cu un foișor, fie cu un cerdac. În general, casele erau văruite în alb, pentru a capta lumina solară, dar și în albastru (Vaslui, Dobrogea, Alba), pentru a alunga țânțarii.

Gospodăriile, www.muzeulgolesti.ro

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:
– anul în care a început remontarea gospodăriilor țărănești în muzeu;
– denumirea unei specii de copac din al cărui lemn se construiau case. **4 puncte**
2. Scrie sursa și titlul articolului din care este extras textul dat. **4 puncte**
3. Menționează genul și cazul substantivelor subliniate în textul dat. **4 puncte**
4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, menționând partea de vorbire prin care se exprimă: *țăranul român împodobea și prelungea sala fie cu un foișor, fie cu un cerdac.* **4 puncte**
5. Transcrie, din fraza următoare, propoziția principală și propoziția subordonată, precizând felul acesteia: *Construcțiile țărănești sunt de dimensiuni mici și medii (maximum 50 de metri pătrați), cu două sau trei odăi, dintre care una este bucătăria.* **4 puncte**
6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții, în care să existe o propoziție subordonată subiectivă, introdusă prin conjuncția subordonatoare *să*. **4 puncte**

B. Redactează o narațiune de 150 – 300 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută într-o curte. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a faptelor;
- să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea privind numărul de cuvinte.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.

Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 2 puncte; coerența textului – 2 puncte; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 puncte; respectarea normelor de ortografie – 3 puncte; respectarea normelor de punctuație – 3 puncte; așezarea corectă a textului în pagină – 1 punct; lizibilitatea – 1 punct).